

Griškabūdžio apylinkių tekstai. Sudarė Rima Bacevičiūtė, Vilija Sakalauskienė. Kompaktinę plokštelę sudarė Rima Bacevičiūtė. Programavo Evaldas Ožeraitis. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 156 p. ISBN 9955-704-56-0

Tai jau antroji vakariečių aukštaičių kauniškių, vadinamųjų suvalkiečių arba sūduvių, transkribuotų tarminių tekstų knyga. Pirmoji buvo šiaurinių Griškabūdžio apylinkės kaimynų Šakių šnektos tekstai, sudaryti Rimos Bacevičiūtės ir 2006 m. išleisti to paties Lietuvių kalbos instituto. Be to, pluoštelis Rimos Bacevičiūtės, Edmundo Trumpos ir Astos Leskauskaitės transkribuotų kauniškių tekstų įdėta į „Lietuvių kalbos tarmių chrestomatiją“ (2004) ir į Rimos Bacevičiūtės, Danguolės Mikulėnienės ir Vilijos Salienės parengtą mokomąją knygą „Vakarų aukštaičiai kauniškiai ir Klaipėdos krašto aukštaičiai“ (2005), kurias išleido taip pat Lietuvių kalbos institutas. Visos čia minėtos keturios knygos turi kompaktines plokšteles, iš kurių įrašų knygoje pateikti transkribuoti tekstai.

Šakių ir Griškabūdžio apylinkių tekstai ir kompaktinės plokštelės kartu su analogiškais kitų tarmių darbais leidžiami serija „Tarmių tekstynai“. Tai iš tikrųjų naujas reiškinys lietuvių kalbotyroje, nes panorus iš karto galima transkribuotą tekstą palyginti su autentišku įrašu ir pasidaryti sau reikiamas išvadas. Turbūt niekas negalėtų paneigti, kad šitaip leidžiama tarminių tekstų serija yra didžiai vertingas dialektologijos mokslo šaltinis, nepalyginti patikimesnis už įvairius tarmių aprašus ar kitokius dialektologijos darbus, kur subjektyvumo momentas gali būti ir visai nemenkas.

Reikia pasakyti, kad pastaraisiais metais skelbiami tarminiai tekstai rengiami pagal moderniosios lietuvių fonetikos mokyklos kūrėjo akademiko Alekso Girdenio sudarytą metodiką, geriausiai įkūnytą jo knygoje „Taip šneka tirkšliškiai“ (1996), o beveik visi čia minėti ir neminėti kitų tekstų rengėjai yra Alekso Girdenio mokiniai. Tie darbai žymi naujausią lietuvių dialektologijos mokslo raidos etapą ir sudaro sąlygas gerokai tiksliau aprašyti įvairių tarmių fonetikos sistemą, teikia duomenų ir kitų kalbos pakopų tyrimams.

„Griškabūdžio apylinkių tekstai“ turi pratarmę (p. 7–8), netrumpą įvadą (p. 9–43), toliau eina 107 puslapiai tekstų ir literatūros sąrašas (p. 153–155). Tekstai pateikiami pagal dvi parapijas – Griškabūdžio (20 tekstų – 3-jų žmonių) ir Paluobių (29 tekstai – 9-ių), ir rengėjų pavadinti kokiu pagrindinės temos vardu (pvz., „Apie audimą“, „Pančių ir virvių vijimas“ ir pan.). Vieno pateikėjo (informanto) tekstai ne išskaidyti temiškai, o eina vienas po kito ir tai leidžia geriau perprasti to paties žmogaus kalbos ypatumus. Prieš tekstus duota trumpa informacija apie kiekvieną pateikėją (gimimo metai ir gimimo vieta), nurodomas teksto įrašymo laikas ir įrašytojas (įrašytojai), įrašo laikymo vieta ir kiti duomenys. Informantų amžius svyruoja nuo vyriausios, gimusios 1906 m. (jos įrašų daugiausia, iš viso 13), iki jauniausios, gimusios 1937 m. Nėra gimusių XX a. II dešimtmetį, 1920 m. gimę 3, vėliau visų po 1–ą. III ir IV dešimtmetį gimusių maždaug vienodai, todėl kalbos ypatybėms apibūdinti reikšmingas gali būti ir pateikėjų amžius.

Knygos įvadas pavadintas „Trumpa Griškabūdžio apylinkių istorijos apžvalga“. Joje aprašytos tarmės skiriamosios ypatybės, nurodytas vartojamas plotas, apžvelgtos fonetinės, morfologinės ir sintaksinės ypatybės, paminėti ypatingesni leksikos dalykai, pateiktas transkripcijos principų ir ženklų skyrelis. Iš viso to galima susidaryti gana išsamų šnektos ypatybių vaizdą ir įgyti supratimą apie šnektos savitumą ir skirtumus nuo kitų šnektų. Šiaip tie skirtumai ryškėja daugiausia iš tiesioginių ar netiesioginių lyginimų su „Šakių šnektos tekstų“ duomenimis, taigi knyga yra tarsi tolesnis, tik jau kitų vietų vakarų aukštaičių šnektų tyrimas ir gyvas tos šnektos dokumentas.

„Griškabūdžio apylinkių tekstai“ – ilgo ir kruopštaus darbo rezultatas. Tokio darbo sunkumą, laiko sąnaudas ir kalbinio pasirengimo lygį tinkamai gali įvertinti tik tas, kuris pats iš įrašų yra transkribavęs tokių tekstų, – čia reikia itin didelio kruopštumo, atidumo, gebėjimo atsiriboti nuo išankstinių nuostatų ir, jei tai ne gimtoji tarmė, ir nuo gimtosios tarmės poveikio. Pasirinktoji transkribavimo sistema nėra labai sudėtinga. Ji panaši į visos mokyklos sistemą, tik atsisakyta intonacijos žymėjimo ir daugiau dėmesio skiriama balsių ilgumams. Kaip ir kituose šio tipo darbuose, išnašose stengiamasi aiškinti retesnius įvairių

kalbos dalykų vartojimo atvejus. Ypač svarbu ir pagirtina, kad pradedant naujo žmogaus tekstus visada pradžioje paaiškinta, kaip jo tariami žodžio galo balsiai (dažniau pusilgiai ar trumpi arba pramaišiu). Apskritai išnašų aiškinimai ir pateikimas galėjo būti geriau apgalvoti: daugoka pasikartojimų (nors skaitant tekstus ne ištiesai tai gali praversti), kai kur paaiškinimai būtų buvę tiesiog būtini. Bet tai nemažina darbo rezultatų reikšmės; vertinant visą darbą ištiesai galima sakyti, kad rengėjoms daugelis dalykų pavyko gerai, nors vienu kitu atveju ir galima suabejoti. Bet tie paabejojimai, kurių čia norom nenorom teks pasakyti, susiję ne su bendruoju viso darbo vertinimu, o su konkretesniais dalykais, kurie dar turėtų būti toliau diskutuojami mūsų dialektologijos darbuose.

Iš recenzuojamo darbo daryti išsamesnes išvadas apie visą zanavykų tarmę būtų dar per anksti. Pirma reikia sukaupti ganėtinai kitų zanavykų šnektų tekstų ir tik tada mėginti apibendrinti visą tarmę. Apskritai anksčiau norint paminėti svarbiausias zanavykų vietas paprastai pirmiausia būdavo sakomas Griškabūdis kartu su Rygiškiais, paskui dar Barzdai, Jankai ir Višakio Rūda. „Griškabūdžio apylinkių tekstuose“ tiriamoji šneкта įvardyta kaip pereinamoji, susiliečianti su šiauriniais kauniškiais: „Jai būdingos beveik visos šiaurinių kauniškių ypatybės, tik geriau išlaikomi nekirčiuotų galūnių ilgieji balsiai“ (p. 13). Iš kelių „Vakarų aukštaičių kauniškių ir Klaipėdos krašto aukštaičių“ knygoje įdėtų zanavykų tekstų (p. 48–52, 55–58) nelabai matyti, kad kitų zanavykų vietų žodžio galo ilgųjų nekirčiuotų balsių tarimas labai skirtųsi nuo Griškabūdžio tų pačių balsių tarimo. Tad čia aiškumo galės teikti tik toliau pagal tą pačią metodiką rengiami ir skelbiami kitų zanavykų vietų tekstai.

Patys tekstai parinkti geri ir įtaigūs (kyla įtarimas, kad Lietuvių kalbos instituto Tarmių archyve tokių nėra daug). Tai tikri gyvosios kalbos pavyzdžiai su visokiais naujais iš miesto ar biurokratinės kalbos atėjusiais vertiniais ir svetimybėmis (*daugumo[je]* ir pan.), bet pagaulūs savo nuoseklia minties eiga ir kalbos srauto ritmika, tiesa, prikaišiota įvairių pasikartojimų, pertarų ir kitų nereikšminių intarpų, kurie šiuo požiūriu tekste tampa funkcionalūs. Jų kalba nėra pernelyg vaizdinga, kokių leksikos lobių beveik nėra, nerasime ir didesnių morfologijos ar sintaksės naujienų. Bet jų vertę apibūdina ne vaizdingumas, bet gyvumas, teikiamos galimybės išsamiai tirti fonetinės sistemos funkcionavimą.

Vis dėlto iš leksikos knieti paminėti, be darbe jau surašytų žodžių *laidytiniai*, *nikstas*, *kritilas*, *midikis*, *užbraukas* (jų reikšmės p. 33), dar veiksmažodžius *griautis* „brautis, veržtis“ (p. 149), *(išsi)marmalyti* „išsivirti, pasigaminti, pasidaryti“ (p. 142), *sutrepłėti* „sutrepti“ (p. 120), jaustukus ir ištiktukus *pagrįžt* „grįžt“ (p. 132), *šnast* „šast“ (p. 132), *tiri riri* (p. 137), *ribi ribi* (p. 137), daiktavardį *nauda* (kirčiuojama pastoviai tvirtapradiškai) (p. 134), tik jis ne visai tinkamai paaiškintas išnašoje kaip „gera, geros nuotaikos“, nors tekste tai gali būti ir frazeologizmas (*ta kai gera nauda jau čia [atėjo]*) „kaip savanaudis“. Nepaaiškintas prieveiksmais *visaik* (p. 126), – tai gali būti atsitiktinis greta žodžio *visai* esantis palydovas (juolab kad galinis jo garsas *k* girdimas silpnai). Iš sintaksės sunku nepaminėti prielinksnių *ant*, *ligi* ir *netoli* pavartojimo su naudininku (p. 123, 124).

Aprašydamos tekstų fonetikos dalykus rengėjos pažymi, kad diskutuotinas dalykas yra šnektos žemutinio pakilimo ilgųjų padėtinių kirčiuotų balsių *a*, *e* vertinimas, taigi ir žymėjimas transkribuojamuose tekstuose. Rašoma, kad kalbininkų visuotinai sutariama, jog prigimtinio (istorinio) ilgumo balsių *a*, *e* (< *an*, *en*) ilgumas nekelia abejonių, o padėtinių balsių „kiekybinių požymių interpretacija yra diskusijų objektas“ (p. 16). Remiantis Antano Baranausko ir Kazimiero Jauniaus mintimis, kad šie balsiai esantys trumpesni už prigimtinio ilgumo balsius ir kliaujantis naujaisiais laikais atliktais eksperimentinių tyrimų rezultatais nurodoma, kad „iki šiol jie įvairių autorių interpretuojami ir žymimi nevienodai“ (p. 16). Tų interpretacijų esančios trys: senesniuose dialektologijos darbuose padėtiniai pailgėję balsiai laikomi ilgaisiais; padėtinio ilgumo balsiai funkcionuojantys kaip trumpųjų fonemų alofonai, neturintys fonologinės priegaidės, ir žemutiniai padėtinio ilgumo balsiai laikomi pusilgėmis fonemomis ir beveik visais atvejais žymimi kaip pusilgiai. Sudarytojų daroma išvada, kad „nė viena iš pateiktų interpretacijų negali būti laikoma galutine ir neginčijama“ (p. 17). Atrodo, labiausiai ginčijama galėtų būti tik pastaroji hipotezė, nes sunku įsivaizduoti, kad vakarų aukštaičių kauniškių šnektose būtų trejopo tipo kalbamųjų balsių fonemos: [a], [e]; [a.], [e.]; [aʰ], [eʰ], nes pastarųjų dviejų porų neįmanoma rasti skiriamųjų požymių. Tad

fonologinė interpretacija tebėra ateities dalykas, o mums labiau turėtų rūpėti tų balsių žymėjimas „Griškabūdžio apylinkių tekstuose“. Jis kaip tik ir kelia nemaža abejonių. Daugiausia neaiškumų kyla dėl neapibrėžto ilgųjų šio tipo balsių žymėjimo.

Kas gerai išsiskaito kalbamus tekstus ir greta klauso plokštelėje fiksuoto tarimo, negalės nesutikti, kad padėtiniai pusilgiai *a*. ir *e*., žymimi vidurine priegaide (tik klausimas, ar tai išvis galima vadinti priegaide, bent jau kauniškių šnektose?), yra tikras, neišprotautas kalbos faktas ir kad tokių atvejų yra gerokai daugiau, negu įsivaizduoja ar įsivaizdavo tradicinės nuomonės šalininkai (tarp jų ir šių eilučių autorius). Galima pateikti ir pavyzdžių, kur plokštelėje girdėti aiškus ilgojo ir pusilgio balsio skirtumas, kad ir Janinos Mikalaušienės *m̃tu*: ir *rag̃.vus*, *m̃nu*. ir *d̃.li*. (p. 93 ir 97) ir daug kitų neišleidžiant iš akių ir skirtingos tų balsių fonetinės aplinkos. Tad kaip čia yra, kad ilgieji žymimi dvejopais kirčio ženklais? Ar darbe tas skirtumas kaip nors paaiškintas? Deja, tik paminėtas, nes, matyt, ir pačioms rengėjoms jis nebuvo iki galo aiškus.

Darbo įvadinėje dalyje sudarytojos rašo: „Šiame leidinyje žemutinius padėtinio ilgumo balsius stengtasi žymėti pagal tarimą: kai ištariami trumpiau, jie žymėti kaip pusilgiai, su vidurinės priegaidės ženklu, kai pateikėjo ištariama ilgiau, žymėti ilgieji balsiai“ ir išnašoje: „Laikytasi nuomonės, kad vis dėlto geriau žymėti realų garsų tarimą, o ne dirbtinai sukurtų tarmės normų realizacijas“ (p. 17). Taigi, matyt, anas rengėjų apibendrintas teiginys, kad „nevienodos kilmės žemutinių balsių trukmė skiriasi“ (p. 16), gal bus per daug kategoriškas ir ne visais atvejais pagrįstas tarimo faktais. Juk ir Griškabūdžio tekstuose yra ne tiek jau maža pavyzdžių, kur žymimas *a*, *e* ilgumas ir rašoma tvirtagalė priegaidė. Bet dar daugiau atvejų, kai žymimas ilgumas ir vidurinė priegaidė arba pusilgumas ir vidurinė priegaidė. Mėginau iš klausos apčiuopti ilgųjų su tvirtagale priegaide ir su vidurine skirtumų, ir nelabai pavyko. Nepavyko išgirsti ir kokių priegaidės tarimo balso moduliacijos skirtumų ar kitokių savitumų. Taigi lieka neišspręstas ne tik realaus garsų tarimo, bet ir formalusis skirtumų žymėjimo klausimas. Mažiau patyrusiam dialektologui ar tuo labiau paprastam skaitytojui bus sunku sugaudyti ketveriopą žemutinio pakilimo padėtinių balsių žymėjimą, o jis yra toks:

ã, ě (ir prigimtinio, ir padėtinio ilgumo),
á, é (padėtinio ilgumo),
á., é. (padėtinio ilgumo),
à, è

Taigi kuo skiriasi *ã, ě* nuo *á, é*, sunku pasakyti. Tai nėra kaip nors apibūdinta nė pačiame darbe, o logiškai nepaaiškinama, nes teigiama, kad žemutiniai padėtiniai balsiai esantys trumpesni už prigimtinius žemutinius balsius. Tekstuose pasižymėjau nemaža atvejų, kur žymima *á, é*, bet aš tarsi girdėjau tvirtagalę priegaidę, pvz., [rašoma paprastąja rašyba] *lovatiesių* (p. 46), *raštas* (p. 46), *valanda* (p. 53), *gyveno* (p. 55, 57, 59 ir kt.), *Antanas* (p. 55), *trepais* (p. 55), *hektarais* (p. 110), *dešrą* (p. 114) ir t. t. Iš tikrųjų čia nebent kiek skirtusi pačių priegaidžių tarimas, nes apskritai padėtinių ilgųjų *a, e* priegaidės gali būti kitokios prigimtios negu aukštutinio, vidurinio ir kintamojo pakilimo balsių priegaidės. Gal nereikėtų išleisti iš akių ir tai, kad ne vienur vakarų aukštaičių kauniškių šnektose galima išgirsti sakant tvirtapradę priegaidę tokiuose žodžiuose, kaip *ániuolas*, *hektáras*, *gimnázija*, *Antanávičius*, *páskaitą*, *právardę*, plg. dar Juozo Senkaus *kompánija* („Kalbotyros darbai“, 2006, p. 84), kalbamųjų tekstų *vesélijos* (p. 150), *melerácija* (p. 123), *pasákė* (p. 140) ir kt., nors juose žymimi kiti kirčio ženklai. Nesvetimas tarmei ir variavimas nuo visiškai ilgų *a, e* iki trumpųjų *a, e*. Tai matyti ir Griškabūdžio tekstuose, pvz., dažniau kartojant įterpinį *sako* pereinamos net kelios pakopos nuo ilgojo per kelis pusilgumus iki trumpojo balsio (p. 83, 135 ir kt.). Tai nesvetima ir bendrinei kalbai, – prisiminkime, kaip sveikinas LTV Panoramos žinių vedėjai – nuo *lābas vākaras* per *lābas vākaras* iki beveik *lābas vākaras*.

Prisimintina, kad ir Kazimieras Jaunius nebuvo taip griežtai visa apibendrinęs, kaip dabar jo mintys kartais cituojamos. Jis yra rašęs, kad „[k]irčiuoti senieji trumpieji *a, e* žodžio viduryje Kaūno apskrityje yra vidutinio ilgumo (t. y. truputį ilgesni už trumpuosius, bet nėra

lygūs su ilgaisiais), skirtingai nuo Tilžės šnekto, kur minėtieji kirčiuoti balsiai tariami visiškai ilgi, pavyzdžiui, Kauno apskrityje tariama *kā.sa* 'kasą', *ā.vi* 'avi', *šā.ka* 'šaką', o Tilžės šnektoje – *kā.sa*, *ā.vi*, *šā.ka* („Kalbininkas Kazimieras Jaunius“, Vilnius, 1970, p. 83). Gali turėti čia įtakos ir pateikėjų amžius, – vyresniųjų tarsi būtų tariama kiek daugiau ilgųjų, bet šiam spėjimui trūksta įvairesnių tekstų. Ir ar tą ilgųjų kirčiuotų *a*, *e* trumpėjimą nebūtų galima sieti apskritai su kitų – nekirčiuotų ilgųjų balsių trumpėjimu? Tai vis retoriniai klausimai, kurių sprendimo lauktina iš mūsų dialektologų.

„Griškabūdžio apylinkių tekstuose“ skiriami du poziciniai balsio *e* variantai – atvirasis *æ* ir uždasis *e* (ilgas ir trumpas), nurodoma aplinka, kur kuris vartojamas. Bet ypač uždasis *e* pasižymi dideliu variavimu: vienų informantų jis visai siauras, kitų kiek platesnis, bet nesutampantis su atviruoju *æ*. Kartais, palyginti gana sporadiškai, tas uždasis tiek siaurinamas, kad girdėti aiški jo diftongizacija. Reikia apgailestauti, kad kalbamuosiuose tekstuose tas reiškiny nebuvu fiksuojamas („Šakių šnekto tekstuose“ jis nurodomas ženklu *ʹe* ir apibūdinamas kaip uždaras diftongoidiškas priešakinis žemutinis balsis, vartojamas prieš minkštąjį priebalsį, tik kirčiuotas ilgasis arba pusilgis, p. 53). Tai būtų svarbu dabar plačiai kauniškių plote plintančiam (jau paplitusiam) tarimui nagrinėti. Tokių nepažymėtų atvejų Griškabūdžio tekstuose yra nemaža, pvz., [rašoma bendrine rašyba] *keturis* (p. 46), *kelia* (p. 46), *velenas* (p. 51), *deda* (p. 52), *lankelis* (p. 56), *nusenę* (p. 58), *poneliai* (p. 59), *dešimc* (p. 64), *seserys* (p. 64), *svečias* (p. 66), *darželis* (p. 89) ir kt.

Iš transkribavimo dalykų itin kliūva jungtuko (resp. dalelytės) *nors* perteikimas. Pateisinama rašyti *nó.rs* (p. 80), bet nepateisinama *nō.rs* (p. 57, 87, 131, 140). To *nors* (ir *nēr*, *kol*) yra dar keli transkribavimo variantai (šiaip iš klausos būtų tvirtapradis trumpas atviras *o*), matyt, pamiršta šią smulkmeną visur sužiūrėti. Iš kitų nesužiūrėtų korektūrinių dalykų minėtina: *gaspador* (p. 71), *merginom* (p. 79) nepažymėta paskutinio skiemens balsio kokybė, *sausi* (p. 73) nenurodyti pirmo skiemens pailgėję balsiai, žodžiuose *dar* (p. 76, 122), *šalta* (p. 116), *aukštas* (p. 118), *persigando* (p. 136) turėjo būti *a* su pusilgumo, o ne su ilgumo ženklu, o *perėjo* (p. 102) *e* turi būti ilgas, bet ne pusilgis (kitur taip ir yra). Nepažymėtas daiktavardžio *žirnis* (p. 74) dgs. galininko ir dar vienur kitur kirčiuoto skiemens balsio *i* padvibalsinimas (vienas atvejis iš kelių *žirnio* pavartojimų), nors kitur (p. 147: *uždirbome*) tas reiškiny žymimas.

Vietomis galima paabejoti dėl žodžio galo pusilgių balsių žymėjimo, pvz., žodžiuose *nereikdavo*, *dėstydavo*, *šešios* (p. 46, rašoma paprastąja rašyba) girdėti ilgas įtemptas balsis *o*, ir nors jis gali būti kiek trumpesnis už kirčiuotą *o*, bet reikėtų paistyti ne tik absoliutinės trukmės, bet ir balsio kokybės. Galima kalbėti apie žodžių sandūrų garsų perteikimą, ypač dėl junginių *i + i*, *j* ir kitų, paminėti paliktų nesukirčiuotų žodžių (p. 46, 108 ir kt.), bet šios smulkmenos ar korektūros riktai nemažina darbo vertės.

Kai kur transkribavimo apsirikimai gali iškreipti kokio kalbos fakto esmę. Antai bemaž visur prievoksmis *beveik* kirčiuojamas tvirtapradiškai, yra pažymėtas ir vidurine priegaide (p. 121), bet kirčiuojant tvirtagališkai (*bevė.ĩ.k*) (p. 105), reikėjo išnašoje aiškinti, kodėl taip yra (iš klausos atrodo nekirčiuotas). Atrodo, kad veiksmožodžio formos *neprisimysiu* (p. 56), *prisimyt* (p. 56, 57), *atsimyt* (p. 59), *pargysi* (p. 74) turi tvirtapradę, o ne tvirtagalę priegaidę (ne visur tariama aiškiai, gal derėjo rašyti su vidurine?). *Seniūnas* vargu ar kirčiuojamas pagal 2-ą kirčiuotę, nes ir p. 57, ir p. 58, nors ne visai ryškiai, bet girdėti tvirtapradę priegaidę. Šiaip visi faktai, nesutampantys su gretimų tarmių ar bendrinės kalbos dalykais, turėtų būti aiškinami išnašose. Nemaža naujiena yra *nakvynės* kirčiavimas tvirtagališkai (p. 135 neaiškiai, p. 136 tvirtapradiškai). Dar didesnė – jungtuko (prieveiksmio) *ir* „irgi, taip pat“, *irgi* kirčiavimas dešininiu kirčio ženklu tvirtapradiškai (p. 58, 60, 62, 124, 149 ir kt.), – čia koją pakišti galėjo tvirtagalės priegaidės tarimas per abu sandus. Panašiai galėjo būti apsirikta tvirtagališkai kirčiuojant daiktavardį *grendymas* (p. 144), veiksmožodį *įdarbyti* (p. 151). Veikiamasis būtojo laiko dalyvis *atsisėdęs* (p. 99) turi būti kirčiuojamas tvirtapradiškai, o ne tvirtagališkai. Daiktavardžio *uždarbys* (p. 72), *uždarbė* (ten pat) kilmininkas ir galininkas turi tvirtapradę, bet ne tvirtagalę priegaidę, o vardininko *uždarbys* pirmasis balsis, atrodo, yra pusilgis, bet ne trumpas. Kelia klausimų iš bendrinės kalbos atėjusių tarptautinių žodžių

kirčiavimas: *transportas* (p. 101, 148) veikiau turėjo būti tvirtapradis, ne tvirtagalis, *kompresas* (p. 102) ir *kontraktas* (p. 109), pažymėti kairiniu kirčio ženklų (*ǝm*, *ǝn*), turbūt yra tvirtagaliai (abejojant geriau būtų buvę žymėti vidurinę priegaidę, kaip padaryta, pavyzdžiui, su *špitolninku*, p. 114).

Nors šioje recenzijoje kai kuo ir tenka abejoti, kelti diskusinius klausimus, bet pati „Griškabūdžio apylinkių tekstų“ knyga yra vertingas darbas ir gražiai išplečia mūsų dialektologijos akiračius. Tikėtina, kad rengėjos ir toliau stengsis skelbti kitų kauniškių gyvosios kalbos pavyzdžius, kad bendrinės kalbos pamatinė tarmė nebebūtų tokia užmiršta žemė, kaip būdavo iki šiol.

Aldonas Pupkis

*Lietuvių kalbos katedra
Vilniaus universitetas
Universiteto g. 5
LT-01513 Vilnius, Lietuva
el. p.: pupkisa@takas.lt*

Gauta 2009-06-30
Priimta 2009-07-20